

April in Spanje

John Banville

April in Spanje

Vertaald door Arie Storm

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2022

Oorspronkelijke titel *April in Spain*
Oorspronkelijke uitgever Faber & Faber, Groot-Brittannië
© 2021 John Banville
All rights reserved
Copyright vertaling © 2022 Arie Storm / Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam

Omslag Otherwhere
Omslagbeeld Feifei Cui-Paoluzzo/Getty Images
Foto auteur Douglas Banville

ISBN 978 90 214 3647 0 / NUR 302
www.querido.nl

LONDEN

I

Terry Tice vond het leuk om mensen te vermoorden. Zo eenvoudig was het. Misschien was 'leuk' niet helemaal het goede woord. Tegenwoordig werd hij ervoor betaald, en goed ook. Maar geld was nooit zijn drijfveer, niet echt. Wat dan wel? Hij had in de loop der jaren af en toe lang nagedacht over deze vraag. Hij was geen gek, en het gaf hem ook geen sekskick, of zoiets zieks – hij was geen psychopaat.

Het beste antwoord dat hij kon bedenken was dat het een kwestie was van orde op zaken stellen om de dingen weer in het juiste perspectief te plaatsen. De mensen die hij moest doden stonden iets in de weg, een of ander project, en ze moesten worden geëlimineerd om de zaak soepel te laten verlopen. Het was óf dat, óf ze waren overbodig, wat een even goede reden was om ze uit de weg te ruimen.

Onnodig om te zeggen, maar persoonlijk had hij niets tegen zijn doelwitten – zo dacht hij aan hen, omdat 'slachtoffers' klonk alsof hem iets te verwijten viel – behalve dan dat ze *rommel* waren. Ja, het gaf hem echt voldoening om de dingen netjes en strak te maken.

Netjes en strak, zo noemde hij dat. Hij had niet voor niets aan het eind van de oorlog een tijdje bij de Britse marine gezeten. Hij was te jong geweest om dienst te nemen, maar hij had gelogen over zijn leeftijd en was aange-

nomen, en had deelgenomen aan de actie, zoals zijn superieuren graag smakelijk zeiden, door op de Atlantische Oceaan jacht te maken op Duitse duikboten. Het zeeleven was echter saai, en verveling was nu net een van de zaken waar Terry niet mee om kon gaan. Bovendien werd hij snel zeeziek. Een zeeman die voortdurend zeeziek was, dat zou fraai zijn. Dus zodra de kans zich voordeed, verliet hij de marine en stapte hij over naar het leger.

Hij diende een paar maanden in Noord-Afrika, steunde op zijn ellebogen in de wadi's, sloeg de vliegen van zich af en schoot in het wilde weg op Rommels beroemde Afrika-korps wanneer ze maar even hun vierkante koppen omhoogstaken, terwijl aan de horizon de tanks zoemden als kevers, dag en nacht vuur naar elkaar spugend. Daarna zat hij een tijdje in Birma, waar hij de kans kreeg vele kleine gele kereltjes te doden, en hij dacht eraan terug als een fijne tijd.

In Afrika had hij een lelijke druiper opgelopen – maar bestond er zoiets als een fijne druiper? – en in Birma liep hij een zelfs nog akeliger vorm van malaria op. Het was altijd wel wat. Het leven: een vergeefse strijd.

Het einde van de oorlog kwam als een schok voor soldaat Tice. In vreedstijd wist hij niet wat hij met zichzelf aan moest, en hij zwierf rondom Londen van plek naar plek, en van baantje naar baantje. Hij had voor zover hem bekend was geen familie – hij was opgevoed, of opgedregd liever gezegd, in een Iers weeshuis – en hield geen contact met zijn maten uit de goeie ouwe tijd in de woestijn of op de golven van de oceaan. Het waren er toch al niet veel. Geen enkele, in feite, om eerlijk te zijn.

Gedurende een tijdje zat hij serieus achter de meisjes aan, maar dat was geen succes. De meesten die hij oppikte bleken in het leven te zitten – hij moest een bepaalde

geur afgeven of zo, want de hoeren kwamen op hem af als vliegen op stroop; dat kon hem niet ontgaan. Het was vanzelfsprekend tegen zijn principes om ervoor te betalen, en 'het' was naar zijn mening niet veel om over naar huis te schrijven.

Er was er één die zich aan hem vastklampte en die geen slet was. Ze was een hete, kleine roodharige, tamelijk respectabel – ze had een kantoorbaan bij de autofabriek van Morris in de buurt van Oxford, al was ze tot op het bot een cockney. Hij reed zelf geen auto, dus zag hij haar alleen als hij de trein nam, of wanneer zij af en toe een weekend naar het mistige Londen kwam voor een beetje lol tussen de felle straatverlichting.

Ze zei dat haar naam Sapphire was. Olala. Op een avond in de Dog and Bone snuffelde hij in haar handtas, gewoon uit nieuwsgierigheid, terwijl zij naar het toilet was, en trof er een oud bonboekje in aan en kwam erachter dat haar echte naam Doris was – Doris Huggett, uit Stepney Way. Op dezelfde avond realiseerde hij zich dat – en hij had er eens goed naar gekeken – ze haar haar had geverfd. Hij had het kunnen weten, het had die felle, nepmetalen glans, zoals de glans op de ronding van een gloednieuw bij Morris in Oxford vervaardigd spatbord.

Doris alias Sapphire bleef niet veel langer dan de anderen. In een tent in Soho op oudejaarsavond had ze een paar glaasjes perencider te veel op en wendde ze zich af en lachte met iets te veel speeksel, dat ze in het rond sproeide om een opmerking die hij had gemaakt. Hij begreep niet wat er zo grappig was aan wat hij had gezegd. Zo dronken als ze was nam hij haar mee naar buiten naar de steeg achter de club en gaf hij haar een paar klappen om haar manieren bij te brengen. De ochtend erna belde ze schreeuwend op en dreigde ze hem aan te klagen voor aanranding

en geweldpleging, maar daar hoorde hij nooit meer iets over.

Dat was iets waar hij niet tegen kon: niet gerespecteerd worden en belachelijk worden gemaakt. Hij had zich net aangesloten bij enkele East End-knapen, en had wat winstgevende roofovervallen en zo uitgevoerd. Hij moest er echter weer weg nadat hij een van de jongere knapen van de bende met een mes had gestoken omdat die zijn Ierse accent had nagedaan – het Ierse accent, moet gezegd, waarvan hij niet eens wist dat hij het had, tot dat moment.

Hij was handig met een mes, en met vuurwapens – hij had immers in het leger gezeten –, en hij was als dat nodig was ook best handig met zijn vuisten, al was hij dan slechts een bantamgewicht. Een van de Kray-tweeling, Ronnie, nam hem een tijdje aan als krachtpatser, maar zijn kleine gestalte werkte tegen hem. Dat was wat hij prettig vond aan Birma, ondanks de hitte en de koorts en de rest: de kerels op wie hij af was gestuurd om te vermoorden waren net zo groot als hij of kleiner.

Het was niet eenvoudig om de kost te verdienen in het burgerbestaan, en hij begon wanhopig te worden, dat wilde hij wel toegeven, totdat Percy Antrobus plompverloren zijn leven binnenstapte.

Percy was... nou, het was niet makkelijk te omschrijven wat of wie Percy precies was. Zwaar, met een bleek gezicht en vrouwenheupen, donkere wallen onder zijn ogen en een dikke, hangende onderlip, die een glinsterende tint donkerpaars kreeg wanneer hij een paar glazen gedronken had. Cognac met port was zijn drankje, maar hij begon de dag met wat hij een *coupe* noemde, wat, zoals Terry ontdekte, gewoon het Franse woord voor een glas champagne was. Percy dronk zijn bubbeltjes ijskoud. Hij had een roerstokje van echt goud. Toen Terry hem vroeg waar dat voor

was, keek Perry naar hem zoals hij altijd keek wanneer hij speelde dat hij geschokt was, zijn ogen groot en rond als muntstukken en zijn mond getuit in een kleine ronde cirkel die eerder op een je-weet-wel leek dan op een mond, en hij zei: 'Beste jongen, je moet er toch niet aan denken dat je voor het middaguur champagne drinkt *met bubbels erin?*'

Zo was Percy.

En je moest het hem nageven: hij zag Terry's potentieel, en liet hem zien wat zijn ware roeping was.

Grappig, dat het zo uitpakte, dat zijn eerste doelwit waarvoor hij betaald kreeg uitgerekend Percy's oude moeder was. Ze had wat duiten op de bank, behoorlijk veel duiten eigenlijk wel, en dreigde Percy uit haar testament te schrappen, op grond van iets wat hij wel of niet had gedaan. Percy besloot ten einde raad dat er niets anders op zat dan haar te laten omleggen voordat ze tijd zou hebben haar notaris – een 'volstreckte schurk', die het niet op Percy had, naar eigen zeggen – te bellen om hem de opdracht te geven haar het eerdergenoemde document te brengen zodat ze de naam van haar enige zoon, de zojuist genoemde Percival, eruit zou kunnen schrappen.

Terry was Percy voor het eerst tegengekomen op een mistige novemberavond in de King's Head in Putney. Daarna had hij bedacht dat het helemaal geen toevallige ontmoeting was geweest, en dat Percy hem bewust had uitgezocht: een knaap die hem waarschijnlijk kon helpen bij de erfeniskwestie. Toen de kroeg zowat ging sluiten vertelde Percy hem over zijn probleem met 'de Moeder' – hij sprak echt op die manier – en hoe hij van plan was dat op te lossen, en Terry dacht dat hij een grapje maakte.

Maar het was geen grapje.

Toen ze elkaar buiten de kroeg goedenacht wensten,

hun adem steeg in dichte wolkjes op in de toch al dichte gele mist, stak Percy twee bankbiljetten van tien pond in Terry's borstzakje en stelde voor dat ze elkaar weer zouden zien in dezelfde tent op hetzelfde tijdstip de avond erna. Terry twijfelde of hij zou gaan, maar uiteindelijk ging hij. Toen Percy hem binnen zag komen glimlachte hij breed naar hem, trakteerde hem op een pint licht Engels bier en een bord paling in gelei, en fluisterde in zijn oor dat hij hem honderd pond sterling zou betalen als hij een kogel door de kop van de oude meid zou knallen.

Honderd pond! Terry had nooit verwacht dat hij zoveel geld in één vuist zou zien.

Twee dagen later schoot hij in Kensington High Street op klaarlichte dag mevrouw Antrobus neer, greep haar tas om het eruit te laten zien als een gewone straatroof uitgevoerd door een paniekerige knul. Percy had het pistool geleverd – 'Absoluut niet te herleiden naar iets of iemand, jochie, dat verzeker ik je' — en zorgde ervoor dat het na afloop kon worden weggewerkt. Zo kwam Terry erachter wat voor goede contacten de oude flikker had. Onherleidbare bluffers groeiden niet aan bomen.

De ochtend erna stond er een groot verhaal in de kranten over de dood van de oude meid, met daarnaast een 'reconstructie door een kunstenaar' van het uiterlijk van 'de brute moordenaar'. Verschrikkelijk slecht getroffen.

Enkele dagen na de begrafenis werd Terry door zijn nieuwe vriend getrakteerd op een overdadige lunch in de Ritz. Terry voelde zich niet op z'n gemak omdat ze zo samen werden gezien in een openbare ruimte, zeker na de plotselinge dood van 'de Moeder', maar Percy knipoogde naar hem en zei dat het in orde was, dat hij hier vaak met 'knappe kerels zoals jij' kwam.

Na de lunch tolde Terry's hoofd door de wijn en de stank

van de sigaren die Percy rookte, iets wat hij zelfs tijdens het eten deed. Ze slenterden door St James's Street en vielen binnen in het pand van John Lobb, schoenmaker. Daar werden de voeten van Terry opgemeten voor een paar brogues – hij had liever iets gehad wat stoerder was, maar toen hij de schoenen een paar weken later op ging halen en ze pasten, voelde hij zich een heer. Het lukte hem een blik te werpen op de rekening, en hij was blij dat Percy daar zorg voor droeg. Percy kocht ook een donkergrijze hoed voor hem bij Locks de Hoedenwinkel, slechts een paar deuren van Lobb vandaan.

‘Een jonge man met het werk dat jij doet kan het zich niet permitteren er niet als het mannetje uit te zien,’ zei Percy met zijn geaffecteerde stem als van een voorzitter van een raad van bestuur, en hij gniffelde. Het duurde even voor Terry er de ironie van inzag. Dat was geestig.

‘Wat voor soort werk is dat dan precies, meneer Antrobus?’ informeerde Terry zo onschuldig mogelijk.

En Percy glimlachte alleen maar, en hij probeerde in het mooie kleine achterwerk van Terry te knijpen.

Terry droeg af en toe nog steeds de schoenen van Lobb, in het bijzonder wanneer hij Percy miste, maar dat was niet zo vaak het geval. Ze waren mooi oud geworden, de brogues, en pasten elke keer dat hij ze droeg beter. De grijze hoed had een zware regenbui te verduren gehad – tijdens de paardenraces op Ascot, waar Percy, die een hoge hoed droeg, hem mee naartoe had genomen, bij wijze van bijzondere traktatie – maar daar zat Terry niet mee omdat hij nooit de aandrang voelde hem op te zetten. Hij vond dat die hoed ervoor zorgde dat hij er als een scharrelaar uitzag, niet de heer waarin Percy hem had willen veranderen. Arme oude Percy.

Hij moest uit de weg worden geruimd, Percy, en dat gebeurde ook, zijn ogen wijdopen van verbazing en zijn mond in de vorm van een klein roze gaatje. Hij ging neer met een plof en gedempt gerommel, als een zak aardappels.

DONOSTIA

Er was een smalle toegang tot de baai, zodat het water, eenmaal binnen, uitwaaierde in de vorm van een enorme zeeschelp. De baai heette in feite La Concha, het Spaanse woord voor 'schelp'. Vanwege dat knelpunt en de lange bocht die het strand maakte, kwamen de golven niet, zoals ze dat op de stranden thuis deden, schuin achter elkaar aanrollen. In plaats daarvan was er één immens lange golf, die uit elkaar spatte vanaf het punt van het oude stadscentrum rechts, helemaal naar de landtong ver weg links, waar een kabelbaan was, die de hele dag in bedrijf was en langs de zijkant van de heuvel zijn moeizame weg aflegde. Wanneer Quirke 's nachts wakker werd, met het raam naast het bed open, leek het net alsof er buiten in de duisternis een groot, vriendelijk beest zacht ademend lag te slapen.

Dit alles fascineerde hem, en hij bracht veel tijd door met voor het raam zitten en gewoon maar naar het uitzicht kijken, zijn geest leeg. 'Jij kijkt naar de zee zoals andere mannen naar een vrouw kijken,' zei zijn vrouw geamuseerd.

Zij was het geweest, Evelyn, die San Sebastián had voorgesteld, en voordat hij een overtuigend bezwaar had kunnen bedenken, had ze een brochure aangevraagd van Hotel de Londres y de Inglaterra. 'Echt,' schamperde hij, 'de namen die ze aan die dingen geven!' Evelyn negeerde hem.

Maar toen hij het hotel zag moest hij erkennen dat het indrukwekkend was, zoals het daar aan de kust stond met uitzicht op de baai, een solide, mooi gebouw.

‘Dat is “Het Londen en Engeland Hotel”, toch?’ zei hij, terwijl hij de naam voorlas uit de brochure. ‘Waarom kunnen we niet in een Spaans hotel logeren?’

‘Het is Spaans, zoals je heus wel weet,’ antwoordde zijn vrouw. ‘Het is het mooiste hotel van de stad. Ik verbleef er ooit tijdens de oorlog. Het was heel goed. Ik weet zeker dat het dat nog steeds is.’

‘Kijk naar de prijzen,’ mopperde hij. Hij zou haar niet vragen hoe ze in oorlogstijd in San Sebastián terecht was gekomen. Dergelijke vragen waren *verboden*. ‘En het is niet eens hoogseizoen,’ voegde hij eraan toe.

Het was lente, zei ze, het beste seizoen, en ze gingen in Spanje op vakantie, zelfs als ze hem in de handboeien zou moeten slaan en de trap naar het vliegtuig op moest duwen.

‘Het noorden van Spanje is als het zuiden van Ierland,’ zei ze. ‘Het regent er de hele tijd, overal is het er groen, en iedereen is katholiek. Je zult het er geweldig vinden.’

‘Hebben ze er Ierse wijn?’

‘Haha. Grappig hoor.’

Ze draaide zich om en hij sloeg haar op haar achterwerk, met net genoeg kracht om het op een prachtige manier te laten wiebelen.

Vreemd, dacht hij, dat er nog steeds sprake was van dezelfde hartstocht tussen hen, dezelfde erotische spanning. Dat zou inmiddels een tikkeltje *gênant* moeten zijn, maar dat was het niet. Ze waren van middelbare leeftijd, ze waren laat getrouwd – het was voor allebei de tweede keer geweest – en tot nu toe hadden ze nog steeds geen genoeg van elkaar. Het was absurd, zou hij willen zeggen, en ‘O,

ja ja, das ist sicher so! zou Evelyn instemmen, met een overdreven *Herr Doktor* Freud-accent om hem aan het lachen te maken, terwijl ze tegelijkertijd zijn handen naar haar brede, onbeteugelde, wiebelende billen zou leiden, en hem op de lippen zou kussen op die lichte, eigenaardig kuise manier van haar, die er altijd voor zorgde dat zijn bloed aan de kook raakte.

Het was voor hem een raadsel, niet alleen dat ze met hem was getrouwd, maar dat ze ook bij hem was gebleven en geen signalen gaf dat ze weg zou gaan. Haar standvastigheid was echter precies wat hem nerveus maakte, en soms, in het bijzonder vroeg in de ochtend, kwam hij in paniek overeind om te controleren of ze nog naast hem in bed lag, of dat ze het hele project had opgegeven en in de nacht was weggeglip. Maar nee, daar was ze, zijn grote, raadselachtige vrouw met de zachte ogen, even liefdevol en opgewekt als altijd, op haar altijd licht geamuseerde en enigszins afwezige manier.

Zijn vrouw. Hij, Quirke, had een vrouw. Ja, dat besef bleef hem verbazen. Hij was eerder getrouwd geweest, maar nooit op deze manier; nee, nooit op deze manier.

En nu waren ze hier, in Spanje, op vakantie.

Ze had gelijk gehad over het weer – het regende toen ze aankwamen. Haar kon het niet schelen, en hem ook niet echt, al zei hij dat niet.

Over hoe groen het er was had ze ook gelijk, en over het katholicisme – er heerste een gevoel van bezadigde vroomheid dat Iers had kunnen zijn. Het was zeker niet het Spanje waar oude Spaanse handen over schreven, met verzengend stof, waar *señorita's* met hete ogen stampten met de lage vierkante hakken van hun onhandige zwarte schoenen, en waar *hidalgo's* – was dat het juiste woord?

– in nauwsluitende broeken met hun messen met elkaar vochten, en waar iedereen *Viva España!* en *No pasarán!* riep en zwaarden stak tussen de schouderbladen van logge, bebloede en verbijsterde stieren.

En toch, hoezeer de omgeving ook leek op thuis, Quirke had er nog steeds een hekel aan om op vakantie te zijn. Het was, zei hij, alsof je je in een afkickkliniek bevond. Daar was hij vaak genoeg geweest vroeger, en hij wist dus waarover hij het had.

‘Je houdt ervan om ongelukkig te zijn,’ zei Evelyn tegen hem, en ze liet daarbij een van haar zachte, lage lachjes horen. ‘Het is jouw versie van gelukkig zijn.’

Zijn vrouw was psychiater van beroep en keek naar zijn vele angsten en fobieën met goedmoedige verwondering. Het meeste van wat er volgens hemzelf met hem aan de hand was werd door haar gediagnosticeerd als toneelspel, of ‘performatieve verdediging’, zoals ze het noemde – een barrière opgeworpen door een uit zijn krachten gegroeid kind tegen een wereld die, hoewel hij die wantrouwde, het goed met hem voorhad.

‘De wereld behandelt ons allemaal gelijk,’ zei ze.

‘Mishandelt, bedoel je,’ wierp hij somber tegen.

Ze had hem een keer met Iejaar vergeleken, maar omdat hij nog nooit van de treurige vriend van Poeh had gehoord – A.A. Milne was geen auteur die een rol speelde in Quirkes ellendige jeugdijaren – schoot de spotternij haar doel voorbij.

‘Jij hebt geen problemen,’ zei ze vrolijk. ‘In plaats daarvan heb je mij.’ Dan sloeg hij haar weer op haar billen, hard, en draaide zij zich om en liet zich in zijn armen wiegen en beet hem in zijn oorlelletje, net zo hard.